

Poština plačana v gotovini

Izhaja vsak dan s jutraj razvem v ponedeljkah in dnevih po praznikih. — Posamezna številka Din 1.—, na 16 straneh Din 2.—, mesečna naročnina Din 20.—, za tujino Din 30.— Uredništvo v Ljubljani, Gregoričeva ulica 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisev ne vračamo. — Oglasi po tarifi in dogovoru.

Uprava
v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68.
Podružnica v Mariboru, Aleksan-
drova cesta št. 24, telefon 29-60.
Podružnica v Celju,
Slomškov trg šte. 4.

Št. 112 a

Ljubljana, petek, dne 10. oktobra 1930

Leto I.

Fašistovski „razlogi“ za revizijo mirovniških pogodb

Ojačenje revizionistične propagande v Italiji po nemških volitvah - »Argumenti«, ki naj bi se jih Francija prestrašila - Kje naj bo začetek in kje konec revizije? Revizija in manjšinsko ozemlje

Pariz, 9. oktobra. Tukajšnji list »Le Temps« objavlja pod naslovom »Italijanska kampanja proti mirovnim pogodbam« obširni posnetek članka, ki je izšel izpod peresa Mussolinijevega brata v milanskem »Popolo d' Italia« o vprašanju revizije mirovniških pogodb. Miru ne bo dovolje — piše glavno Mussolinijevo glasilo, dokler ne bodo sedanje mirovne pogodbe spremenjene in ne bo končana gospodarska kriza.

Mussolinijev list pravi dalje, da grozi od gospodarske krize nevarnost popolnega poloma v Evropi. Če pride do komunistične revolucije v Nemčiji, je zveza med nemško in sovjetsko republiko takoj gotova. Poljska in Češkoslovaška bosta pri tem zdrobljeni. Saj je Franciji dobro znano, da se Nemčija, ki se ne more oboroževati doma, vendar oborožuje s pomočjo Rusije. Francija naj si tudi ne dela nikakih iluzij glede pomanjkanja izvežbanih vojakov v Nemčiji, kajti za nemčijo bo stal blog milijonov ruskih vojakov, ki bodo opremljeni z nemško tehniko ter kot taki predstavljali nezadržno silo.

Italija ne bo šla več s Francijo.

Med nadaljnimi okoliščinami, ki naj bi Francijo prepričale o potrebi revizije mirovniških pogodb, naglašča Mussolinijev list, da se Francija v slučaju nemškega napada ne more več zanašati, da bi šla Italija v vojno na njeni strani. Stanje javnega mnenja je sedaj tako, da bi Italija mogla

kv večjemu ostati nevtralna. Na drugi strani se Italija tudi ne mara boriti za to, da bi Francija mogla ohraniti svoje kolonije. Francija meri 550.938 km² in šteje 40 milijonov prebivalcev, dočim obsega Italija 310.200 km² in šteje 41 milijonov prebivalcev. K temu številu je treba pristeti 10 milijonov Italijanov, ki živijo izven Italije, in še 10 milijonov drugih, ki da se nahajajo po sili pod tujim jarmom — v Nici, na Korsiki, na Malti in v Dalmaciji!

»Važen činitelj bodoče vojne.«

List nadaljuje z argumenti te vrste ter naglašča, da ima Francija 2.500.000 inozemcev, dočim pride v Italiji na 1000 domačinov en sam tujec. Dalje ima Francija velike narodne manjšine, med katerimi nad pol milijona Italijanov v Nici in okolici, dva milijona Alžacjanov in Lotarinžanov, ki da so po veliki večini pristni Nemci. Proti 60 milijonom Italijanov stoji tako 40 milijonov Francozov. Če se še pomisli, da obstojajo močne skupine Italijanov tudi že v Tripolitani, dalje, da se italijanski rod naglo množi, se lahko sklepa (oziroma lahko sklepa »Popolo d' Italia«), da bo v dobi enega pokolenja imela Italija dvakrat več prebivalcev nego Francija.

»Izolirana Francija.«

Mussolinijev list zaključuje: Če je bila Italija važen činitelj že v zadnji vojni, bo

tem bolj v prihodnji vojni. Na eni strani naglo narašča njena moč, dočim ni na drugi strani nikakor gotovo, da bosta v prihodnji vojni intervenirali tudi Anglija in Amerika. Tako bo torej Francija kljub svojim malim zaveznicam osamljena. Na koncu naglašča Mussolinijev list, da bo nova fašistovska Italija šla svojo pot dalje, naj bo to Parizu všeč ali ne, in to pot, ki je poleg vsega drugega še konsulska in imperijalna pot starega Rima.

Posledica nemških volitev.

»Temps« pospremlja to litanijo glavnega fašistovskega lista s komentarjem, v katerem ugotavlja, da je italijanski tisk izrekel izid nemških volitev kot ugodno priliko za novo kampanjo v prid reviziji mirovniških pogodb. Nato podaja list znano Mussolinijevo stališče glede mirovniških pogodb, češ da so vse pogodbe človeško delo in kot take nepopolne. Nekaj v njih je seveda dobrega in trajnega, toda zadnje pogodbe vsebujejo take določbe teritorialne in finančne narave, da so vsled njih nevarne. Z njihovo revizijo bi se samo podaljšala doba njihovega trajanja in s tem tudi doba miru.

Julijska krajina in Južni Tirol.

»Temps« zaključuje svoje pripombe, naglašajoč, da stoji ves fašistovski tisk na istem stališču in da je to sploh temeljno stališče fašistovske zunanje politike v Ev-

ropi. Toda koliko bi se moglo temu stališču ugovarjati? Kajti kje bo konec revizije, če se enkrat začne? Ali bo Italija, ki naglašča nevarnost trianonske mirovne pogodbe, priznala na podlagi istega načela, da je prav, če se od nje zahteva Julijska Krajina in Južni Tirol.

Rumunski minister za poljedelstvo
Mihalake.

Mihalake je eden najodličnejših mož v rumunski kmečki stranki ali kakor se sami imenujejo, med narodnimi zaranisti. Ni izključeno, da bo še kedaj predsednik rumunske vlade.

Odhod Nj. Vel. kralja iz Niške Banje

Nj. Veličanstvo bo prisostvovalo pri Kosovskimi

Niš, 9. oktobra. Snoci ob 8. je Nj. Vel. kralj zapustil Niško Banjo in stopil v dvorni vlak v Starem Monopolu v Nišu. V toku večerajšnjega dne je Nj. Vel. kralj navzlic svojemu rednemu kopanju sprejel v avdienco več oseb. Že ob 8. zjutraj je bil sprejet v avdienci g. Aca Stanojevič iz Knjaževca, ki je po avdienci obiskal predsednika ministrskega sveta generala Petra Živkovića. Popoldne sta dopotovala v Niško Banjo in bila sprejeta Nj. Vel. princa Pavle in minister zunanjih zadev Marinković.

Zvečer ob 8. je Nj. Vel. kralj priredil večerjo v dvornem vlaku, ki so se je udeležili razen Nj. Vel. kralja Nj. Vel. princa Pavle, predsednik ministrskega sveta general Živković in minister zunanjih zadev dr. Marinković, dalje ban moravske banovine Djordje Nestorović in novi ter stari komandant pete armije, generala Jovančić in Kostić, pomočnik komandanta armije general Jurešič, komandant divizijske oblasti general Ječmenić, komandant konjeniške divizije general Kostić, dalje predsednik občine niške Čakdarović, direktor banke Manojlovič in odvetnik Plasijević, v čigar vili je Nj. Vel. kralj stanoval za dobe svojega bivanja v Niški Banji.

Iz Niša je Nj. Vel. kralj odpotoval v Skoplje in Kosovsko Mitrovico, kjer bo 10. t. m. prisostvoval svečani otvoritvi rudnika.

Skoplje, 9. oktobra. I. Davi se je Nj. Vel. kralj nenadoma pripeljal v Skoplje. Spremljal ga je dvorni maršal general Dimitrijevič. Ob 9. uri so se pričeli zbirati na postaji ban Vardarske banovine g. Lazić, vršilec dolžnosti armijskega poveljnika general Nedić, podžupan Živković in drugi zastopniki oblasti. Na peronu se je razvrstila častna četa 21. pešpolka z zastavo in godbo, ki je ob prihodu dvornega vlaka intonirala državno himno. Kralj je izstopil iz vlaka zelo razpoložen ter je vsem stisnil roko in se z njimi nekaj minut razgovarjal. Nato je stopil pred četo in vzkliznil: »Pomoz Bog, junaci! Bog ti pomoga!« so se gromko odzvali vojaki. Nato je kralj sprejel raport poveljnika čete.

Med tem se je začelo pred postajo zbirati ljudstvo, ki ga je pot slučajno vodila mimo postaje, in je začelo navdušeno pozdravljati kralja, ko je krenil s postaje v spremstvu bana na bansko upravo. Kralj si je ogledal učiteljsko in gospodinjstvo šolo ter druge kulturne ustanove v Skoplju.

danes svečani otvoritvi rudnika Mitrovici

Kumanovo, 9. oktobra. I. Ko je bil Nj. Vel. kralj obvešen, da so ministri Uzunović, Kumanudi, Radivojevič, Frangeš in Serneck, ki so po visokem nalogu Nj. Vel. kralja že 4. t. m. šli na informativno in inspekcisko potovanje, na poti iz Štipa v Kumanovo, je v želji, da od ministrov čimprej dobi poročila o potrebah in željah naroda, ukazal naj ga pričakujejo pri Nagoričanah. Ta ukaz so gg. ministri dobili na sestanku v Kumanovem, ki so ga imeli z zastopniki tega mesta in okoliških srezov. Takoj po končanem sestanku so ministri odšli proti Nagoričanam, kamor je dospel Nj. Vel. kralj z Nj. Vel. knezom Pavlom ob 18. uri. Ko so se pozdravili, je kralj pozval ministre, naj gredo z njim do samostana Sv. Arhangela v Starih Nagoričanah. Ko je Nj. Vel. kralj dospel pred samostan, so ga sprejeli predsednik občine in učitelj Nj. Vel. kralj si je skupaj z ministri ogledal cerkev, nato pa je odšel, da si ogleda novo zgrajeno osnovno šolo, ki je bila sezidana z obilno podporo Nj. Vel. kralja. Nato se je kralj odpeljal z avtomobilom proti Mladim Nagoričanom. Ministri so mu sledili.

Na razpotju med Krivo Palanko in Mladim Nagoričanom je Nj. Vel. kralj stopil z voza in v spremstvu gg. ministrov šel peš proti Kumanovemu. Ko je prišel do cerkve Sv. Djordja pri Mladih Nagoričanah, so se oglasili zvonovi in Nj. Vel. kralj se je z ministri napotil v staro cerkev, ki si jo je ogledal. Nato jo je obdaril prav tako kot cerkev v Starih Nagoričanah.

Iz cerkve je spet peš krenil dalje proti Kumanovemu v spremstvu in razgovoru z ministri. V Kumanovem je bil sejem in kmetje so se vračali s trga ter se v masah ustavljali, pozdravljali ter vzklizali vladarju. Mnogi so se pridružili njegovemu spremstvu, tako da je to sproti naraščalo. Večer je bil tih in jasen, tako se je lepo videla vsa okolica. Kralj je prehodil v spremstvu svojega ljudstva nekaj kilometrov in je trajala ta njegova pot celo uro, dokler se ni popolnoma zmračilo. Nj. Vel. kralj je prigovarjal ministrom, naj poskrbijo, da bodo rešena v najkrajšem času vsa vprašanja, ki so o njih govorili zastopniki ljudstva na sestankih v Štipu in drugod, da bi se tako čim bolj in čim hitreje izpolnile upravičene želje naroda.

Naraščajoč odpor proti novi vladi v Avstriji

Starhemberg je dal včeraj zapleniti tri najvažnejše dunajske liste radi odkritij o mahinacijah majorja Pabsta — Nove intervencije gospodarskih krogov pri Vaugoinu — Blok meščanske sredine zasiguran

Dunaj, 9. oktobra. d. Danes dopoldne je državno pravdnistvo odredilo zaplenitev jutranjih dnevnikov »Neue Freie Presse«, »N. W. Tagblatt« in »Arbeiter Zeitung«. Ti listi so objavili iz zbirke dokumentov, ki jih je svoječasno zbral bivši notranji minister inž. Schumy, dokument, ki jasno govori, da je major Pabst za časa reparacijskih pogajanj v Haagu močno intrigiral proti temu, da bi se ertale Avstrijski republiki gotove vojne obveznosti. Nameral val je s temi intrigami doseči padec vlade dr. Schobra, kar se mu ni posrečilo. Iz dokumenta je tudi jasno, da je major Pabst vodil pogajanja z italijanskimi fašisti. Pri tem se je Pabst obvezno izjavil, da bo Avstrija pripravljena se odreči za večne čase Južne Tirolske. S tem je skušal doseči naklonjenost in prijateljstvo Italije. Njegov glavni cilj je bil dalje, da bi se združili Predarlška in Tirolska v enotno fašistovsko državo ter se odcepili od Avstrije. Razkritja omenjenih treh listov so v politični javnosti vzbudila pozornost ter bodo gotovo vplivala na nadaljnji razvoj volilne borbe.

Dunaj, 9. oktobra. d. Včeraj in danes so krožile po Dunaju govorice, da je stališče Rüdigerja Starhemberga kot notranjega ministra močno omajano, osobito, ker so gospodarski krogi pri vladi intervenirali ter vlado resno opozarjali na nevarnost, ki preči avstrijskemu gospodarstvu zaradi njegove notranje politike. Pajavljajo se tudi že stremeljenja, da bi se na domovostil minister Starhemberg z novim ministrom in to z dunajskim voditeljem heimwehrovcev Frey-em. Toda kljub vsem naporom nasprotnikov se Starhemberg noče umakniti s svojega mesta ter odklanja vsako intervencijo odnosno vladno izprembo. S tem pa spravlja Starhemberg v opasnost celotno vlado. Radikalni »Abend« nocoj celo javlja, da namerala Vaugoin in dr. Seipel opustiti nadaljno zvezo s Heimwehrom in še enkrat poskusiti z obnovitvijo stare vladne koalicije. Velenemci in Kmečka zveza pa stavijo zahtevo, da mora v tem primeru z nova prevzeti vlado dr. Schober.

Dunaj, 9. oktobra. d. Pogajanja med me-

ščanskimi opozicijskimi strankami, ki so se takoj pričela po povratku dr. Schobra z dopusta, so danes že tako daleč napredovala, da je ustanovitev meščanskega bloka sredine že zasigurana. Bloku bo načeloval dr. Schober. Blok bodo tvorili: Velenemci, Kmečka zveza, demokratska stranka in takozvana stanovska zveza. Vse stranke bodo ohranile svojo strankarsko neodvisnost tudi v volilni borbi. Kljub nekaterim diferencam se je posrečila formacija bloka meščanskih strank sredine, ker so prišle do prepričanja, da je tak blok politična in volilnotaktična nužnost, kajti drugače bi te stranke pri volitvah, ki se vrše še po starem volilnem redu, prav slabo odrezale. Dr. Schober bo na Dunaju in v provinci nastopil kot nosilec liste.

Listi nocoj beležijo tudi politično vest, da je včeraj zvezni kancler Vaugoin posetil dr. Schobra ter ga v imenu krščansko-socialne stranke naprosil, da opusti kandidaturu. Dr. Schober je Vaugoinovo prošnjo gladko odklonil.

Vprašanje miru na Balkanu

Resoluciji o balkanskem paktu in o oblihi načelih za ustanovitev balkanske unije sprejeti — Otvoritev balkanske umetnostne razstave

Atene, 9. oktobra. AA. Načrt resolucije, o kateri smo včeraj poročali, je bil davi soglasno sprejet. V organizacijski komisiji pa je bila po obširni utemeljitvi predsednika komisije Papanastasia sprejeta resolucija o oblihi načelih za ustanovitev balkanske unije. Z njo je bilo rešeno tudi vprašanje manjšin, ki so na njem včeraj bolgarski delegati tako odločno vztrajali. G. Papanastasi je pri tej priliki pohvalno omenil dobro voljo bolgarskih in jugoslovanskih delegatov, ki so izjavili, da soglašajo s to resolucijo. Pomirljivo zdržanje bolgarskih in jugoslovanskih delegatov je napravilo na vse najgloblji vtis.

Danes ob 11. je bila otvorjena razstava balkanske narodne umetnosti. Razstave so se udeležile Grčija, Jugoslavija in Rumunija. Naš paviljon so obiskali danes med drugimi: predsednik grške vlade Venizelos, minister za narodno gospodarstvo Vorlumis, vse delegacije na balkanski konferenci in delegat Društva narodov g. Valter. Naša razstava je napravila na obiskovalce najlepši dojem.

